

VERKTYG E

Standardspecifikationer

Sammanfattning

1. Syftet med detta verktyg

Syftet är att kunna erbjuda lättillgängliga miljöspecifikationer för ett antal vanligt förekommande varor och tjänster.

2. Fördelar med verktyget

Verktyget ger hjälp till upphandlare att hitta specifikationer för ett antal vanligt förekommande varor och tjänster – du kan ladda ner vissa av dem och direkt använda dem, helt eller delvis.

Innan specifikationerna används rekommenderas att du gör en undersökning av marknaden och potentiella leverantörer. Vissa specifikationer är dessutom komplexa och kräver mer uppföljning under kontraktperioden, som upphandlare ska man tillförsäkra sig att tillräckliga resurser finns för detta.

3. Vad innehåller verktyget?

Verktyg E fokuserar på 7 olika produktområden.

Upphandling av förnybar elektricitet –

Verktyget beskriver varför krav på förnybar energi kan ske "säkert", hur det ska specificeras enligt upphandlingsreglerna och vilka standarder som finns tillgängliga. Vi belyser också några av de fallgropar som kan dyka upp om man använder kompletta kriteriedokument framtagna av miljömärkningsorganisationer.

Upphandling av IT –

Här har vi lagt ut kriterier som relaterar till marknadstillgängligheten för olika IT-produkter. Tanken är att det är bättre att få en bred förbättring över lag genom att använda upphandling för att sortera bort "ohållbara produkter", istället för att försöka erhålla den just för tillfället bäst miljöanpassade tekniken som knappast finns tillgänglig på marknaden.

Upphandling av byggtrepenad.

Byggtrepenad är ett väldigt komplext och stort område. Vi vill framhålla att det finns många delar av en byggnadsprocess som kan bli föremål för miljöanpassad upphandling, inklusive designstadiet. Detta stycke pekar ut några av de mer kompletta standarder som idag finns tillgängliga inom Europa och som syftar till att uppnå ett mer hållbart, miljöanpassat resultat. Detaljerade standarder och referenser ingår.

Upphandling av livsmedel.

Livsmedel är ett område som har stora miljömässiga "fotspår". Detta verktyg ger vägledning om såväl integrerad produktion (IP) som ekologiska produkter och innehåller detaljerade specifikationer för ett antal livsmedelsgrupper.

Upphandling av transporttjänster

Detta stycke innehåller fordonskrav som du kan specificera för olika transportbehov och beskriver samtidigt den uppskattade marknadstillgängligheten för olika EURO-klassade fordon. Vikten av att specificera krav på förarkompetens som leder till minskad bränsleförbrukning belyses också.

Upphandling av kemisk-tekniska produkter

Användning av kemisk-tekniska produkter kan ha negativa miljöeffekter och dessutom hälsorisker vid yrkesmässig användning. Miljöpåverkan härstammar i princip uteslutande från förekomsten av olika mer eller mindre skadliga kemikalier som ingår i produkterna. Den detaljerade specifikationen som beskrivs i verktyget kan uppfattas som relativt komplicerad.

Upphandling av papper

Miljöpåverkan från pappersprodukter härstammar, sett i ett livscykelperspektiv, huvudsakligen från produktionsprocessen och från användning av naturresurser.

Idag finns ett stort antal produkter på marknaden som har bättre miljöegenskaper än för omkring 10 år sedan. Detta verktyg innehåller en specifikation som används vid en gemensam, internationell, upphandling genomförd av deltagare i LEAP-projektet.

4. Quick Actions

Om du bara har begränsad tid till ditt förfogande för att få ett grepp över dessa specifikationer kan det vara bättre att referera till miljömärkningar. Förutom EU-blommans kriterier generellt så måste du tillförsäkra dig om att de aktuella miljömärkningskriterierna är lämpliga att använda vid upphandlingen.

Om du har ont om tid så har vi nedan lyft fram de 3-4 viktigaste kriterierna för varje produktområde. Dessa kan användas som utgångspunkt för en mer hållbar upphandling.

Om tiden inte heller räcker till orientera sig i den oundvikliga komplexiteten av specificerade kriterier för miljöanpassade produkter rekommenderas starkt att du samarbetar med andra enheter och delar på utmaningen, kanske genom att ta ett produktområde var och utvecklar kriterier för en grupp av upphandlande organisationer. Genom att använda detta verktyg nr E ska det inte ta lång tid att få fram specifikationer som avsevärt kan bidra till att reducera miljöpåverkan från din organisation.

Effektiva genvägar till specifikationer

Nedan har vi lagt ut ett fåtal kriterier för varje produktgrupp som kan leda till den största miljövinsten. För kompletta specifikationer – se bilagorna till verktyg E.

Produktgrupp	Kriterier
Förnybar energi	Förnybar energi enligt definition i direktiv 2001/77/EG
IT-produkter	Produkten ska uppfylla kraven i den senaste versionen av ENERGY STAR® ¹ , eller likvärdigt, som är gällande för den specifika produktkategorin vid sista datum för inlämnande av anbud.
Byggentreprenad	Se avsnitt 7
Livsmedel – ekologiska produkter	Samtliga ekologiska produkter som offereras ska uppfylla kriterierna i förordning 2092/91/EEG om ekologisk production. Ekologiska animaliska produkter ska dessutom uppfylla kriterierna i förordning 1804/99/EG om ekologisk djurhållning och production.
Livsmedel – konventionell frukt & grönt	Grönsaker, potatis och frukt ska ha producerats i enlighet med EUREP-GAP /IP eller likvärdigt.
Livsmedel – Fisk och skaldjur från hållbara bestånd	Vildfångad fisk ska komma från bestånd som är i balans med avseende på lekbestånd och fiskeridödlighet eller förvaltas i enlighet med fastställd förvaltningsplan (ref: förordning 2371/2002 artikel 4-6 eller motsvarande som tillförsäkrar en gynnsam utveckling av beståndet). Fångsten är taget inom gällande kvoter för EU eller motsvarande förvaltningssystem (ref: förordning 2787/2003/EG) och verifierade inom ramen för gällande kontroll (ref: förordning 2847/93/EG)
Livsmedel – Konventionella animaliska produkter²	God djuromsorg: Har produktionen skett i enlighet med en minsta nivå av djuromsorg enligt punkterna 1-3 nedan?: 1 Har grisar hållits frigående under produktionen? (undantag: Enstaka suggor och gyltor får vid behov fixeras under högst 1 vecka vid förlösning). 2 Har grisar haft hel liggyta vid produktionen? 3 Har boxar för grisar varit försedda med strö av halm eller annat jämförbart material vid produktionen? Bete: Har nötkreatur vistats på bete minst två månader under uppfödningen?
Transporttjänst - personbilar	Personbilar ska uppfylla emissionkraven i direktiv 98/69/EG (EURO III) eller batter.
Transporttjänst - Lätta fordon	Lätta fordon (under 3500 kg) ska uppfylla emissionskraven i direktiv 94/12/EG (EURO II) eller bättre.
Transporttjänst - Tunga fordon	Tunga fordon ska uppfylla emissionskraven i direktiv 91/542/EEG or 96/1/EC (EURO II) eller bättre.
Kemisk-tekniska produkter – kriterium 1	Tensid som används skall klara kraven för lätt nedbrytbarhet enligt gällande OECD:s guidelines 301 A-F, d v s bryts ner till mer än 60% (mätt som CO ₂ /BOD) eller 70% (mätt som DOC). ³

¹ OBS! Energy Star är inte tillämpligt på servrar, tangentbord, digitala projektorer eller kameror.

² OBS! Dessa två specifikationer är avsedda som utvärderingskriterier!

³ Fluortensider i filmbildande golvvärdsmedel undantas från kravet under förutsättning att dessa ej är PFOS eller bildar PFOS vid nedbrytning.

Kemisk-tekniska produkter – kriterium 2	Ingående ämnen och kända nedbrytningsprodukter skall inte vara bioackumulerbara enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1994:12 med ändringar), d v s $\log P_{ow}$ är <3 eller experimentellt bestämd BCF är ≤ 100 , eller EG:s ämnesdirektiv (67/548/EEG med ändringar). ⁴
Kemisk-tekniska produkter – kriterium 3	Ingående ämnen och kända nedbrytningsprodukter skall inte vara klassificerade som giftiga, mycket giftiga, cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska med riskfraserna R23, R24, R25, R26, R27, R28, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63 samt R68, enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning (KIFS 1994:12 med ändringar) eller EG:s ämnesdirektiv (67/548/EEG med ändr). ⁵
Kemisk-tekniska produkter – kriterium 4	Produkten skall inte klassificeras som miljöfarlig enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1994:12 med ändringar) och EG:s preparatdirektiv (1999/45/EG med ändringar).
Papper – kriterium 1	Minst 80% av fiberråvaran i pappret ska komma från återvunnen fiber.
Papper – kriterium 2	Papper/ fiber får inte vara blekt med klorhaltiga substanser (dvs TCF (Totally Chlorine Free))

Slutligen ett råd på vägen: Misströsta inte – det finns så många olika sätt att beskriva hållbara produkter och det är inte nödvändigtvis att det finns ett fullständigt rätt eller fel sätt. Vi rekommenderar en sund inställning, välj kriterier som du vet det finns en marknad för och du kan driva på utvecklingen. Kriterierna i detta verktyg kan hjälpa dig på denna resa.

---

⁴ Lätt nedbrytbara tensider, enl. gällande OECD:s guidelines 301 A-F, undantas från kravet, förutsatt att kända nedbrytningsprodukter inte är bioackumulerbara enl. ovan. Parfymmer undantas också från kravet.

⁵ Fluor i tandkräm och konserveringsmedel som är giftklassade med R-fraserna 23, 24 eller 25 i koncentrationer under märkningsgränsen för hälsoskadlig eller allergiframkallande undantas från kravet.